

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Adres redactie: ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

L. W. G. Blokhuis

WEDERKEER

Hosea 6:1 en 2. Komt, laat ons wederkeren tot den HERE! Want Hij heeft verscheurd en zal ons helen; Hij heeft geslagen en zal ons verbinden. Hij zal ons na twee dagen doen herleven, ten derde dage zal Hij ons oprichten en wij zullen leven voor Zijn aangezicht.

NADAT JEHU het huis van Achab had uitgeroeid, was de staat van de Tien Stammen in het isolement gekomen. Koningin Izebel was van Tyrische afkomst en de gewelddadige dood van Izebel, die immers op Jehu's bevel uit het venster gestoten was, betekende direkt een verbreking van de vriendschapsbanden met Tyrus. En ook het broedervolk Juda, waar de dochter van Izebel regeerde, werd nu vijandig gezind jegens de Tien Stammen.

Toch was Noord-Israël onder het bewind van Jehu's opvolgers sterk en welvarend. En de mensen waren om zo te zeggen goed kerks. De heiligdommen van Dan en Bethel werden druk bezocht. In dagen van grote welvaart eerde dit volk zijn God. Was de kerk van Hosea's dagen niet in de lijn van de profeten? Bewaarde zij niet de erfenis van de reformatoren Elia en Elisa?

Maar nu zegt de HERE tot deze gemeente: Ik zal heengaan, Ik wil wederkeren naar Mijn plaats, totdat zij zich schuldig gevoelen en mijn aangezicht zoeken; wanneer het hun bang te moede is, zullen zij verlangend naar Mij uitzien (5:15). Hoe is dat nu te rijmen? Hoe kan de HERE dat nu zeggen bij zo'n bloeiend kerkelijk leven, tot een zo rijk gezegend volk?

Het antwoord op deze vragen geeft het boek Hosea. Al geniet het verbondsvolk een tijdlang vrede en voorspoed en al onderhoudt dit volk een drukke godsdienstigheid, dat garandeert Gods genade niet. In het Verbond tussen den HERE en Zijn volk is het niet altijd eender. Er zijn tijden, waarin de HERE Zijn gemeente in gunst aanschouwt. Dan is Zijn vriendelijk aangezicht in gunst naar de Kerk toegewend. Maar er zijn ook andere tijden. Soms geeft God Zijn volk een tijdlang over aan dwaasheden. En dan komt eens het

oordeel. Dan trekt de HERE Zich terug. Dan verlaat Hij Zijn volk. Dan is Hij niet vóór, maar tegen de gemeente.

Zo was het ook, toen Hosea profeteerde. Het kerkelijk bedrijf draaide op volle toeren. Maar er was geen trouw, geen liefde en geen kennis van God in het land. Vloeken, liegen, moorden, stelen en echtbreken! (4:1 en 2). Daarom sloeg de HERE Zijn volk. Daarom verscheurde Hij het.

Die tuchtiging beoogt verbetering en heil. Wanneer het hun bang te moede is, gaan de Israëlieten verlangend naar hun God uitzien. Dan zeggen ze: Komt, laat ons wederkeren tot den HERE!

De HERE had Zich van Zijn kerk afgekeerd om haar te brengen tot inkeer, tot berouw en bekering. In de nood zegt de ontrouwe bruid: Ik wil heengaan en terugkeren tot mijn eersten man, want toen had ik het beter dan nu (2:6).

Uit de diepten roept Israël tot den HERE. Komt, laat ons wederkeren tot den HERE. Dat is bekering. Een volkomen omkeer. Een totale heroriëntatie. Een zwenking maken van 180 graden. Terugkeren, terug tot den HERE, den levenden God!

Wij hebben over 't algemeen veel op met rechtlijnigheid. Als iemand van inzicht verandert en dat toont in zijn woorden en zijn daden, zeggen we gemakkelijk: Wat een draaibord. Maar Israël heeft een grote draai genomen. Het keerde zich om. Het ging de weg terug.

Welzalig de gemeente, die de weg terug, de weg van de wederkeer gaat, als dat nodig is. Onveranderlijke mensen zijn onverbetterlijk. Onbekeerlijk.

De wederkeer van Israël kwam niet zozeer tot uiting in de eredienst als zodanig. Deze mensen hadden gebeden en offers opgezonden, sabbatten en feestdagen onderhouden, met muziek en zang God geloofd. In hun liturgie hoefden ze weinig of niets te veranderen.

Hun hart is veranderd. Dat is de zaak. **DE BEKERING IS EEN ZAAK VAN HET HART.**

Kerkdiensten beleggen, psalmen zingen, de Sacramenten houden — dat kunnen u en ik doen uit routine, omdat je 's zondags als nette Nederlandse Christenmensen naar de kerk hoort te gaan en omdat het ons van de vaders is overgeleverd eenmaal per kwartaal een Avondmaalsviering te hebben, compleet met voorbereiding en nabetrachting. Naar de kerk gaan, Gods Woord horen, de Sacramenten gebruiken — dat kunnen u en ik ook doen omdat we de stem van den levenden God gehoord hebben en omdat ons hart nu naar Hem uitgaat.

Dan hebben we met den God en Vader van onzen Here Jezus Christus te doen. Met Hem, die verscheurd en geslagen heeft.

Israël heeft gezegd: Komt, laat ons wederkeren tot den HERE, want Hij heeft verscheurd en zal ons helen; Hij heeft geslagen en zal ons verbinden.

Vandaag is Gods volk op vele plaatsen verscheurd en verslagen.

Maar de heilige God zal helen en verbinden allen die in oprechtheid tot Hem wederkeren.

Als we over bekering denken en spreken, doen we er goed aan maar dicht bij huis te blijven. Pater De Greeve zei: „Verbeter de wereld, begin met jezelf”. Wereldverbeteraars zijn wij niet. We zouden als kerkmensen wel met onszelf kunnen beginnen. En de betere wereld komt. Daar zorgt de HERE voor. Die organiseren wij niet en die bouwen wij niet op. Die verwachten we in het geloof met een groot verlangen.

Als wij ons eenvoudig bekeren, van onze hoogmoed, onze slimmigheidjes, onze eigen-gereidheid, van al onze gemeenschappelijke en persoonlijke zonden, als we WEDERKEREN tot den HERE, dan blijft de belofte staan en dan zal ze vervuld worden:

„Hij zal ons na twee dagen doen herleven, ten derde dage zal Hij ons oprichten, en wij zullen leven voor Zijn aangezicht”.

Op wederkeer volgt levendmaking.

Die herleving heeft onze Here Jezus Christus mogelijk gemaakt. Hij was van God geslagen en verscheurd. Hij is opgericht ten derde dage. Hij leeft.

Hij, de grote, goede Herder, die geslagen is, zodat de schapen verstrooid werden. Hij is het die het leven geeft en overvloed. Dank zij dezen Herder hebben wij in één Geest de toegang tot den Vader, om voor Zijn aangezicht te leven in oprechtheid.

MEDEDELING

AAN DE LEDEN VAN DE GEREFORMEERDE PERSVERENIGING „OPBOUW”

De eerstvolgende ledenvergadering van de Gereformeerde Persvereniging zal worden gehouden op zaterdag 20 april a.s.

Houdt u deze datum vrij?

Nadere mededelingen volgen.

Het Bestuur

Kerkelijk leven

PERSONALIA

Ons blad heeft de gewoonte niet veel aandacht te besteden aan de personen die op de een of andere manier aan ons blad verbonden zijn. Dat is, dunkt ons, een goede regel. Wij dienen meer aandacht te hebben voor elkanders werk: aan dat werk ontleent de man zijn betekenis. En het is zaak toe te zienen, dat wij, ook in de samenwerking voor ons blad, niet ontaarden in een 'société d'admiration mutuelle', een club van onderlinge vleierij. Toch is het goed met elkander mee te leven en daarvan ook blijkt te geven in ons blad. Daarom vragen we kort aandacht voor enkele personalia. Het betreft ten eerste

Dr R. H. Bremmer.

Hij mocht onder hartelijke belangstelling van de Enschedese gemeente zijn zilveren ambtsjubileum vieren en tevens de zilveren bruiloft. In 1943 begon hij zijn ambtelijke loopbaan in Helpman; daarna volgde van 1946-1958 Zwolle, sedert 1958 Enschede-Zuid, thans Enschede-Oost. Bepaald rustig is zijn ambtelijke loopbaan niet verlopen: meer dan één keer stond hij in een der stormcentra van het kerkelijk leven of van het aan de kerken nauw verbonden organisatieleven. Het is een blijf van zijn vitaliteit dat hij, ondanks deze velerlei besommeringen, kans zag naast de drukke ambtelijke praktijk stevig aan de studie te blijven: de resultaten daarvan verschenen in vele persartikelen, onder meer in ons blad. Zijn belangstelling ging daarbij vooral uit naar dogmaticale en historische onderwerpen; zijn zin voor dogmatische en historische studie kon hij geheel uitleven in zijn dissertatie 'Herman Bavinck als dogmaticus', waarop hij in 1960 aan de Vrije Universiteit bij prof. dr G. C. Berkouwer de doctorstitel behaalde en in het in 1966 daarop gevolgde werk 'Herman Bavinck en zijn tijdgenoten'. Hij bezit „de pen van een vaardig schrijver” en „een gladde tong”. Hoe hij de kunst verstaat een historisch onderwerp gedegen en smakelijk te behandelen herinneren onze lezers zich nog wel uit de prachtige artikelen over 'Het beleg van Leiden'.

Het samenvallen van het zilveren ambtsjubileum met de zilveren bruiloft is in dit geval meer dan een toevallige coincidentie: mevrouw mr Lucy Lindeboom heeft haar rol in zijn leven niet alleen gespeeld in huiskamer en keuken, zij was meer dan een belangstellend toeschouster ook in het studeervertrek: zij was dikwijls de tremmer en de remmer van Bremmer, en zorgde er voor dat het schip niet alleen in de vaart bleef, maar ook dat de vaart van het schip het aantal knopen, die het halen kon, niet al te zeer overschreed.

Aan beiden onze hartelijke gelukwens!

De Here make het in de bewogen dagen van ons kerkelijk leven wél!

Dr Jan Veenhof

Dezer dagen kwam het proefschrift, dat diende ter verkrijging van de titel van doctor der theologie aan de Georg.-August-Universität te Göttingen en dat geschreven werd door dr Jan Veenhof, bij Buijten en Schipperheijn van de pers: 'Revalatie en Inspiratie', met als ondertitel 'De Openbarings- en Schriftbeschouwing van Herman Bavinck in vergelijking met die der ethische theologie'.

Over de verschijning van dit brede werk (710 blz.) spreken we onze hartelijke blijdschap uit. Een recensie zal straks van bevoegder hand in ons blad verschijnen. Slechts vermelden we, dat ons hier een boeiend stuk vaderlandse dogmengeschiedenis geboden wordt: nimmer las ik een zo boeiend relaas over de ethische theologie, die een vijftig jaar lang niet alleen een belangrijke rol speelde in de nederlandse wetenschap, maar die ook diepgaande invloed oefende in de prediking met name in de Ned. Herv. Kerk. Een tweede opmerking: het is merkwaardig, dat er een herleefde belangstelling blijkt te bestaan voor Bavincks dogmatische arbeid. Binnen de Gereformeerde Kerken leefde Bavinck in de schaduw van Kuiper. Thans bestaat er voor Kuipers werk weinig belangstelling, het dogmaticale oeuvre van Bavinck is gezocht: bij Kok verschijnt thans de vierde druk van zijn Dogmatiek. We beoordelen dit feit niet. Maar het is verheugend, dat nu de invloed van Barth begint te tanen en een nieuwe moderne theologie met kracht komt opzetten, de belangstelling voor het Gere-

formeerde werk van Bavinck blijkt toe te nemen.

Moge het doctor Jan Veenhof gegeven zijn met de verworven en nog te verwerven kennis niet slechts zijn bijdrage te leveren voor de Gereformeerde theologie in een nieuwe tijd, maar ook aan de prediking van het Woord Gods in de naar Gods Woord Gereformeerde Kerk. We hopen, dat zijn docentschap in Sankt Chrischona (Zwitserland) de band aan de nederlandse theologie en de nederlandse kerken niet doe verslappen!

Drs K. R. Veenhof

We willen thans ook met blijdschap vermelden dat drs K. R. Veenhof, wetenschappelijk ambtenaar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, benoemd werd tot lector in de faculteit der letteren aan de rooms katholieke Keizer-Karel-Universiteit te Nijmegen voor het onderwijs in de semietische talen: het Accadisch, het Arameesch en het Ugaritisch, en dat hij zijn arbeid daar reeds begonnen is. De verbintenis aan deze rooms katholieke universiteit, aan welke reeds andere Gereformeerde docenten verbonden zijn, verhindert de nieuwe lector, die de Gereformeerde kerk van Oegstgeest als ouderling dient, in het minst niet in volle vrijheid als Gereformerd man van wetenschap zijn werk te doen. Het zij hem gegeven daar met vreugde te arbeiden.

Dr B. Jongeling

Vermelden we tenslotte, dat onze medewerker dr B. Jongeling sinds december 1967 voor één jaar een leeropdracht vervult als docent in de semietische letteren aan de Faculté de Théologie aan de Université libre du Congo, de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit van de Kongo, te Kisangani.

Ook hem wensen we van harte geluk.

En we eindigen met het uitspreken van de hoop, dat we in ons blad nog veel van het werk van al de vier hier vermelde broeders mogen profiteren.

G. Visee

Aan onze abonnees

Hoewel de kosten van ons blad de laatste jaren regelmatig zijn gestegen, hebben wij, in tegenstelling tot de meeste andere periodieken, onze abonnementsprijs tot nu toe onveranderd gelaten. Dat was enerzijds mogelijk door de sterke toename van ons aantal abonnees en anderzijds door een reservefonds, dat wij konden aanspreken.

Dit fonds is echter zodanig geslonken en de kosten blijven verder ook zo stijgen, dat een verhoging van de abonnementsprijs niet kan uitblijven.

Met ingang van 1 april a.s. wordt daarom de abonnementsprijs gebracht op f 15,— per jaar. Voor studenten wordt de prijs f 10,— en voor het buitenland zeepost f 25,—, luchtpost f 45,—.

Abonnees voor wie deze verhoging beslist te bezwaarlijk is, behoeven echter het abonnement niet op te zeggen. Zij kunnen de oude prijs blijven betalen, wanneer zij daarvan bericht zenden aan onze penningmeester, br. W. Kaper, van Lynden van Sandenburglaan 16, Utrecht.

Bestuur

Geref. Persvereniging „Opbouw”

Dezer dagen krijgen alle abonnees een stortingskaart bij het blad gevoegd.

Ter verspeiding

De lezers hebben zonder twijfel allen de heldere zaakrijke bespreking gelezen welke ds J. Meester in ons blad gegeven heeft van het synodale oordeel over de „Open Brief”. Van onderscheiden zijden werd erop aangedrongen deze artikelen te bundelen en ter verspreiding beschikbaar te stellen. Aan hun wens wordt voldaan. Deze artikelen worden namelijk in de handel gebracht door de firma Buijten en Schipperheijn, Valkenburgerstr. 106, Amsterdam. De prijs is, franco per post 1 ex. 25 cent, 10 ex. f 1.20, 25 ex. f 2.50, 100 ex. f 8.50.

Bestellingen uitsluitend per giro. Het giro van de firma B. en H. is 2 2 9 6 0.

TE BERDE

Als wij het goed begrepen hebben, dan vindt ds. Schoep het moeilijk om de aard van de vrijmaking vast te stellen (Opbouw 23 febr. jl.). De grote moeilijkheid in deze zou liggen in het feit dat sommigen zich vrijmaakten omdat zij „in het konflikt de situatie van ware tegenover valse kerk” zagen, anderen daarentegen vanwege „de dwangsituatie en de eerlijkheid voor God en mensen”. Er was dus, zo kunnen we konkluderen, geen eensgezindheid in de motieven tot de vrijmaking en daarom is de beoordeling van de aard der vrijmaking buitengewoon moeilijk. Toch „is de vrijmaking” — zo lezen we — „naar de feitelijke gang der zaken niet als opzettelijke acte van Afscheiding tot stand gekomen. Immers (W.) „niet een beoordeling van de Ger. Syn. kerk als valse kerk dreef geestelijk tot afzonderlijk vergaderen. Het was een onrechtmatig kerkelijk handelen dat... tot afzonderlijk vergaderen dreef. Men begeerde zich niet af te scheiden,” enz. Ons is niet duidelijk hoe ds. Schoep, die in het begin toch verschillende moeilijkheden zag in de beoordeling van de aard der vrijmaking, nu opeens kan verklaren dat de tegenstelling ware/valse kerk geen of een praktisch te verwaarlozen rol heeft gespeeld bij de vrijmaking.

Ons is ook niet duidelijk het verschil tussen hen die zich vrijmaakten vanwege de tegenstelling ware/valse kerk en hen die zich vrijmaakten vanwege de dwangsituatie en de geboden eerlijkheid voor God en mensen. Bevonden eerstvermelde bezwaarden zich dan niet in een dwangsituatie en behoeften zij geen eerlijkheid voor God en mensen te betrachten? Wij kunnen niet geloven dat de schrijver dit meent en als hij dit niet meent dan is zijn onderscheiding van nul en generlei waarde.

Tenslotte veronderstellen wij dat de schrijver het met ons eens is dat „de vrijmaking anno 1944” en „de vrijgemaakten anno 1944” twee verschillende begrippen zijn. Of anders gezegd: de verschillende individuele motieven tot vrijmaking zijn in geen enkele mate beslissend voor de beoordeling van de aard der vrijmaking. Willen wij de reformatie van Luther of Calvijn beoordelen dan is toch voor deze beoordeling volkomen onbelangrijk of Luther begeerde zich van Rome af te scheiden of niet. De schrijver houde het ons ten goede dat wij zijn uiteenzetting niet kunnen vrij pleiten van een zeker individualisme en een zekere partijdigheid.

Terzijde — wij vinden de vergelijking: evenals „niet elke zondigende Christen een valse Christen is, zo is ook niet elke zondigende kerk een valse kerk” een mooie vondst, alleen, wat betekent vals in de N.G.B.?

Na het bovenstaande zal het duidelijk zijn dat o.i. de motieven van de verschillende individuele scheurmakers niet van belang zijn voor de beoordeling van de scheurmaking 1967/68. Dat wij thans van scheurmaking moeten spreken is toch een gevolg van 1e. er wordt in de geref. kerken niets toe of afgedaan aan de belijdenis, en 2e. deze scheurmaken zijn in flagrante strijd met de K.O.

Er is momenteel in onze kerken strijd, helaas! Laten we alsjeblieft in deze strijd duidelijk zijn, zowel voor onszelf als voor onze tegenstanders.

WESTERHUIS

BOEKBESPREKING

Creatie - Evolutie. Referaten-bundel van de conferentie van Gereformeerden, gehouden op 16 en 17 mei 1967, te Oosterbeek. Te bestellen door storting van f 4.75 t.n.v. C. C. de Vries, Driebergen, gironr. 55562.

Deze bundel referaten is de weergave van hetgeen verhandeld is op een congres, dat volgens het openingswoord van Ds Hagens spontaan georganiseerd werd door enkele broeders, zonder uit te gaan van een nieuwe vereniging of stichting. Het plotselinge en incidentele karakter, door Ds Hagens zo benadrukt, staat wel in enig contrast met het feit dat onmiddellijk na dit congres door dezelfde initiatiefnemers een stichting in het leven is geroepen genaamd: Stichting voor Gereformeerd Wetenschappelijke Arbeid, die bovendien coincideert met het oprichten van nog een andere vrijgemaakte organisatie, nl. het Gereformeerd Wetenschappelijke Arbeid, die bovenbeweegredenen van deze spontane haast, en naar de noodzaak van twee aparte organisaties kan men alleen maar raden.

Op het congres zijn een drietal referaten geleverd, resp. door Ds. J. C. Janse, Dr. C. Smits en de heer N. A. Rupke. Het heeft weinig zin de referaten op de voet te volgen; ik wil een paar zaken bespreken die me bij lezing zijn opgevallen.

In de eerste plaats de **probleemloosheid** van de sprekers: ze hebben nergens twijfel, ze weten het altijd, ze spreken steeds vanuit een zekerheid, die suggereert dat zij de eenvoudige waarheid en niets dan de waarheid doorgeven, terwijl de aangesprokenen onnodig verward zijn in eigengemaakte problematiek. Dit is natuurlijk meer houding dan realiteit, meer vorm dan inhoud. Maar deze 'profetische' houding blijkt toch wel gemakkelijk een werkelijke argumentatie en een reëel ingaan op andere overtuigingen in de weg te staan. De suggestie die sterk spreekt uit de referaten, is: wij zijn de enigen die ons houden aan de waarheid der Schriften; alle anderen, zelfs binnen onze kerken zijn ze er, hebben in feite de Schriften losgelaten, en zijn ten prooi gevallen aan de verleiding van de wetenschap. Dit schema zal wel bij velen onder ons aanslaan, want we zijn er al een generatie lang in opgevoed. Het loopt parallel met het schema ware kerk — valse kerk, en ware profetie — valse profetie, en het blijkt vaak bijzonder moeilijk om zich eraan te onttrekken. Het breekt soms pas stuk tegen de werkelijke stand van zaken die iemand persoonlijk ervaart als onmogelijk passend in het simpele zwart-wit denken.

In de tweede plaats valt op dat de sprekers uitgaan van een letterlijke en feitelijke exegese van Genesis 1-3. Men stelt zich op tegenover de gedachte van de 'organische inspiratie', zoals die door Bavinck is verdedigd en naderhand is uitgewerkt, en die door Ds Hagens werd geformuleerd met de woorden ontleend aan het forum-gesprek op de Kamper Schooldag van de (syn-) gereformeerde kerken in 1966: „God heeft zijn openbaring zó gegeven, dat Hij volop in de geschiedenis is ingegaan en menselijke auteurs heeft gebruikt. Deze mensen leefden in een bepaalde tijd, met beperkte woordenschat en eigen denkpatronen, waarbij ze geen volmaakte kennis van archeologische en natuurkundige vragen hadden”. Deze (overigens vrij ongelukkige) formulering vertegenwoordigt inderdaad een gedachte die naar ik meen algemeen aanvaard wordt onder gereformeerden, al kan de uitwerking wel verschillend zijn. Dat Ds Hagens aanhangers van deze gedachte gegrepen acht door een Dooyeweerdiaanse mythe van een uitgeheven Woord uit de Woordenbaring is niet zo belangrijk, omdat hij hier alleen blijk geeft van een misverstand dat door een weinig lezen van Dooyeweerd zou kunnen worden opgeheven. Belangrijker is de vraag hoe de Schrift dan wel

gelezen dient te worden, en welke hermeneutische principes worden gehanteerd. Helaas treffen we hierover geen uiteenzetting aan, ook niet in het referaat van Ds Janse. Hij geeft wel een aantal verzekeringen, zoals: de wetenschap mag niet heersen over de Schrift; de Schrift is ten volle betrouwbaar; de Schrift geeft zakelijke, feitelijke mededelingen over de schepping in zes dagen. Maar met zulke uitspraken is het probleem omtrent de aard van het Schriftgezag en het geloof omtrent de inspiratie nog niet aangeerd.

Ds Janse gaat er wel kennelijk van uit dat er gewoon gelezen moet worden zoals het er staat. Deze schijnbaar zo simpele en gehoorzame oplossing roept in feite echter meer vragen op dan ze beantwoordt. De aanhangers ervan kunnen dit zelf niet consequent volhouden, omdat ze een gelijkenis, fabel, lied of profetie ook niet letterlijk opvatten. M.a.w.: het hangt kennelijk van het literatuurgenre af of we 'gewoon' moeten lezen, en het blijkt niet altijd even zonneklaar wat dat genre is (ik noem maar Job en Prediker). De eerste vraag is dus of we in Genesis 1-3 te maken hebben met b.v. een zakelijk-historisch relaas, of een leerdicht, of een profetie. Het is voor vele gereformeerden kennelijk niet evident dat Genesis 1-3 gelezen moet worden als Lucas 2. Het is de referenten daarom kwalijk te nemen dat ze niet alleen hierop niet ingaan, maar bovendien hun eigen keuze de enig-Schriftgetrouwe achten, en alle anderen betichten van afval en ontrouw.

P. G. Smelik

De wijze waarop deze broeders de Schrift lezen, lijkt zeer ongenueanceerd. Opvallend is b.v. dat Ds Janse zich tot driemaal toe nadrukkelijk beroept op de mededeling dat God met eigen vinger de wet heeft geschreven op de stenen tabletten (Ex. 31 : 18, Deut. 9 : 10). En aangezien in het vierde gebod staat dat Hij hemel en aarde in zes dagen schiep, acht Ds Janse daarmee kennelijk het bewijs geleverd dat we Genesis 1 letterlijk moeten opvatten. Dit soort Bijbelgebruik lijkt me hoogst griezelig, en moet m.i. leiden tot oneerbiedige voorstellingen. Zelfs Aalders, die indertijd de letterlijke interpretatie consequent trachtte vol te houden, liet verstek gaan bij Genesis 3 : 21, waar hij het toch te profaan achtte te veronderstellen dat „de Almachtige zelf eigenhandig een paar beesten zou hebben geslacht en gevild, en daarvan de huiden aan elkaar zou hebben genaaid...” (De Goddelijke openbaring in de eerste drie hoofdstukken van Genesis, p. 337). Vanuit zulk een inconsequentie is echter gemakkelijk de hele exegetische methode op te rollen.

Daarom overtuigt mij het schijnbaar zo pal staan voor de waarheid der Schriften in het geheel niet. Integendeel, ik geloof dat we onze zekerheid verliezen wanneer we op deze manier de betrouwbaarheid en vastheid der Schriften willen veilig stellen.

Een derde punt dat ik uit deze referaten zou willen lichten betreft de houding t.o.v. de resultaten van de wetenschap.

Ook hier lijken er nauwelijks problemen te bestaan voor de referenten. Ze gaan ervan uit dat de wetenschap slechts hypothesen geeft en geen werkelijke bewijzen, en dat deze hypothesen eenvoudigweg door de mededelingen van de Bijbel worden ontkracht.

Ds Janse houdt zelfs een krachtig pleidooi voor het gebruik van Schriftgegevens in de wetenschap: waarom, zo klaagt hij, houdt men nooit rekening met de gevolgen van de zondeval, zondvloed, spraakverwarring, zonnestilstand, grote aardbevingen, die in de Bijbel vermeld worden? Voor hem is hierin kennelijk een constituerende functie van de Woordenbaring voor de wetenschap gelegen. Deze opvatting lijkt mij nogal biblicistisch getint. Hoewel ik met hem geloof in een funderende en gezaghebbende betekenis van heel Gods Woord voor alle levensterreinen, lijkt me dit Bijbelgebruik beslist onjuist. We gaan de Bijbel zó toch gebruiken als een verzameling van feitelijke waarheden waarmee we in de wetenschap kunnen opereren, als een soort kennis of informatie die op hetzelfde vlak ligt als de wetenschappelijke kennis.

Die indruk krijg ik ook uit wat Ds Janse even verder onderstreept betoogt: „De Schrift spreekt

niet in wetenschappelijke taal. Maar het ongelukkige is, bij de huidige verering van de wetenschap, dat men doet alsof wat geen wetenschap is, ook geen kennis is!” (p. 19). Nu, wát hij de Wijsbegeerte der Wetsidee ook mag verwijten, dit zeker niet. Deze wijsbegeerte heeft steeds met nadruk gesteld dat de kennis die wij uit de Woordenbaring verkrijgen, ver uitgaat boven de wetenschappelijke kennis. Maar juist daarom mogen we nooit doen alsof de Schrift „zakelijke mededelingen” (p. 21) geeft waarmee de wetenschap kan werken, want dan halen we de religieuze kennis omlaag tot het niveau van het subjectieve verstandelijke kennen.

In het verlengde hiervan ligt ook het kennelijke verlangen van alle referenten naar argumenten uit de wetenschap zelf, die aantonen dat de feiten niet zo vast staan als de geologen doorgaans wel beweren. Vandaar het gretige gebruik van hetgeen door Amerikaanse fundamentalisten bijeen is gegaard als immanente kritiek op de geologische wetenschap. Het is echter een slecht teken als men zich van deze hulp wil bedienen. Met alle schijn van wetenschappelijkheid is dit een poging die de toets der kritiek absoluut niet kan doorstaan. Uiteraard kan alleen een vakman de argumenten van hun waarde toetsen; vandaar dat de fundamentalistische leetuur vooral predikanten in verwarring brengt. Gelukkig verschijnt er binnenkort een studie van Prof. van de Fliert, hoogleraar geologie aan de V.U., waarin hij het meest gelezen boek van fundamentalistische zijde, The Genesis Flood, van Whitcomb en Morris, toetst op wetenschappelijk gehalte. Men zal althans van deze vrijgemaakte broeder niet kunnen veronderstellen dat hij dit boek tracht af te kraken omdat hij zo graag het evolutiedenken zou willen redden.

De kroon op het congres moest gezet worden door het referaat van de heer Rupke, waarvan bij voorbaat door de andere sprekers beloofd werd dat hij een deskundige, fundamentele en diepgaande kritiek zal leveren op de gangbare geologische datering. Inderdaad heeft de heer Rupke zichzelf reeds na enkele jaren geologie-studie in staat geacht een zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te verrichten, en merkwaardigerwijs leverde dit meteen een resultaat op dat het levenswerk van honderden vakgeleerden aan de kaak stelde: gefossiliseerde bomen die dwars door een aantal geologische lagen heensteken, vormen het bewijs dat deze lagen niet miljoenen jaren na elkaar ontstaan zijn, maar gelijktijdig moeten zijn afgezet. Op basis hiervan komt Rupke tot een herdatering van het Boven-Carboon, dat dan niet in miljoenen jaren, maar in hoogstens enkele jaren ontstaan zou zijn.

Hoe hij zijn resultaat wil rijmen met de vele andere dateringsmethoden, die onafhankelijk van elkaar tot de grootte-orde van miljoenen jaren komen, is mij duister. In ieder geval concludeert hij, dat zijn vondst „elke grond aan het actualisme ontnemt”, en „de leer van de evolutie van haar werkelijkheidswaarde berooft”. Merkwaardig doet dan zijn Postscriptum aan, waarin hij wenst te beklemtonen „dat zijn pretentie verre is van de gevestigde geochronologie te hebben weerlegd”; hij meent alleen aanspraak te mogen maken op het recht om de juistheid ervan te betwijfelen. Nu, dat recht zal niemand misgund worden, dunkt me, zelfs geen student die komt kennismaken met zijn vakgebied.

Toch ben ik bang dat niet alleen de referenten, maar vele andere Schriftgelovigen zich laten begoochelen door de schijnwetenschappelijke vertogen van mensen als Morris en Rupke. De gevolgen daarvan vinden reeds een neerslag in onze kerken, en ik vermoed dat het uitblijven van een samensmelting tussen de twee nieuwe wetenschappelijke vrijgemaakte organisaties daar wel iets mee te maken heeft. Het tragische ervan is dat zij, die eerst de wetenschap depreciëren om de waarheid van de Bijbel te kunnen handhaven, uiteindelijk de hulp van een slecht soort wetenschap inroepen om de betrouwbaarheid van de Bijbel te beargumenteren. Een onvoldoende onderscheiden van de soorten van kennis, en van de aard van het Schriftgezag en wetenschapsgezag, lijkt mij hier een oorzaak van. Zo wordt precies het omgekeerde bereikt van wat deze broeders begeren, namelijk de Bijbel uitheffen boven het beslag dat de wetenschap, die menselijk en feilbaar is, erop tracht te leggen.

Misschien dat de gewraakte uitspraak van Dooyeweerd, mits juist verstaan, toch iets zou kunnen loswoelen in dit fundamentalistische denken: „Men moet letten op de centrale zin van de Woordenbaring. Die is niet prijsgegeven aan subjectief menselijke interpretatie”.

INGEZONDEN

G.P.V.-N.E.V.

Het artikel van de heer Van der Bijl, secretaris van het NEV (Opbouw, 2 febr. '68), geeft mij aanleiding tot het maken van enkele opmerkingen, omdat hieruit weer de beperkte opzet van het GPV blijkt.

Wanneer er mensen in Nederland zijn, die zich stellen op de grondslag van Gods Woord en belangstelling tonen voor het GPV, volgt niet een royale uitnodiging van GPV-zijde om in volle rechten lid te worden van het GPV, maar vindt men het wel goed dat zij als hulpkrachten diensten verlenen ten behoeve van het GPV binnen een afzonderlijk georganiseerd Verband. Er worden geen direkte uitspraken gedaan door de Centrale Verbondsraad van het GPV, die het lidmaatschap van niet-vrijgemaakten tegengaan, doch enige aanmoediging om tot meer openheid van het GPV te komen is er volstrekt niet. Dit alles onder het mom van de zelfstandigheid van de plaatselijke verenigingen in wier beleid men voorgeweest niet te willen treden.

Wij hebben echter niet te doen met louter plaatselijke verkiezingen, maar evenzeer met provinciale en landelijke. Het zou dan ook gewenst zijn, dat het GPV aan het Nederlandse Volk kenbaar maakte hoe het nu precies zit met de mogelijkheden voor niet-vrijgemaakten.

Hoewel het artikel van de heer Van der Bijl suggereert, dat de invloed van het NEV belangrijk is, meen ik toch te moeten concluderen, dat deze „invloed” niet verder zal gaan dan tot het gewillig volgen van de leiding van het GPV.

Wie immers let op de discriminatie van vrijgemaakten, die bezwaar maken tegen bepaalde opvattingen van de „leiders”, moet tot de conclusie komen, dat de invloed van niet-vrijgemaakten wel helemaal nihil zal zijn. Tenzij er sprake is van het vertonen van twee gezichten; zoals de man, die in zijn gezin optreedt als een tiran, doch waarvan de collega's op het werk zeggen dat het zo'n aardige kerel is waar je prettig mee werkt.

Ofschoon ik van mening ben, dat er voor een Protestants rechtse partij van enige omvang in Nederland plaats is, vind ik het een trieste zaak, dat de vorming hiervan wordt tegengegaan door de a-politieke opvattingen en handelswijze van leidende GPV-ers. Het moet toch duidelijk zijn, dat vele kiezers, die een dergelijke rechtse partij voorstaan afgeschrikt worden door een organisatie in afzonderlijke verenigingen, die ten doel heeft de vrijgemaakte hegemonie veilig te stellen en ook door het optreden van vrijgemaakten in kerkelijke aangelegenheden.

Wil een partij als het GPV nog landelijke betekenis hebben, dan zal, nu op zijn minst een verhoging van de drempel voor toelating in de Tweede Kamer dreigt, een andere vorm noodzakelijk zijn.

Hoewel ik nauwelijks durf te hopen, dat het GPV zich door enige nuchterheid in deze kwestie zal laten leiden, zou een andere koers toch meer mogelijkheden bieden. Daarvoor is noodzakelijk, dat niet-vrijgemaakten deel uitmaken van de GPV-lijsten bij de verkiezingen en dat pogingen worden aangewend om te komen tot een fusie van GPV en NEV tot één partij, waarvan de leden gelijke rechten hebben

Zwolle.

H. van den Belt.

KORT VERSLAG

van de vergadering van deputaten-curatoren van de Theologische Hogeschool van De Gereformeerde Kerken te Kampen, op donderdag 15 febr. 1968 des morgens te half 11 in het gebouw van de Hogeschool.

Aanwezig: alle deputaten-curatoren, behalve ds W. Scheele, die wegens ziekte zich liet vervangen door zijn secundus ds J. C. Janse, en de hoogleraren dr L. Doekes en J. Kamphuis; de hoogleraren wonen slechts een gedeelte van de vergadering bij.

Art. 1 opening

De president-curator, ds D. van Dijk, opent de vergadering; nadat hij uit Gods Woord Mich. 7 : 7-20 gelezen heeft, gaat hij voor in gebed.

Art. 2 notulen

De notulen van de vergadering van 25 januari 1968 worden door de secretaris, ds H. Veltman, gelezen en door de vergadering vastgesteld.

Art. 3 mededelingen van de senaat

De senaat deelt bij monde van de rector, prof. dr L. Doekes, mede dat de hoogleraren C. Veenhof en H. J. Schilder hun colleges hebben hervat; en dat drs G. J. van Middelkoop zijn colleges heeft aangevangen. Hiervan wordt met dankbaarheid kennis genomen; nog enkele andere mededelingen over de gang van zaken aan de Theologische Hogeschool volgen.

Art. 4 ingekomen stukken

De volgende ingekomen stukken komen in behandeling:

- een schrijven van Die Vrije Gereformeerde Kerk te Pretoria; als kennisgeving aangenomen;
- een brief van de kerk te Overschie; een antwoord wordt vastgesteld;
- een schrijven van de kerk te Maassluis; ook het antwoord op dit schrijven wordt vastgesteld;
- van ds A. I. Krijtenburg te Dordrecht, die schriftelijk afscheid neemt van deputaten-curatoren, omdat hij tengevolge van ziekte dat niet mondeling kon doen; met dankbaarheid kennis van genomen;
- een schrijven van de kerkeraad van de Gereformeerde Kerk van Kampen (scriba J. Bos), ter begeleiding van de brochure „Kerkscheuring in Kampen anno domini 1967, antwoord van de kerkeraad”; deputaten-curatoren hebben ernstig bezwaar tegen de uitspraak op bladzij 138: „Maaar hij (prof. J. Kamphuis) is de hoofdschuldige. Van het droeve drama, dat zich thans in de vrijgemaakte kerken voltrekt is hij de ontwerper, de hoofdrolspeler, de spelleider tegelijk. In Kampen en overal. Op de vergaderingen van curatoren, . . .”; deputaten-curatoren constateren, dat deze uitspraak onbewezen is, en zijn van oordeel, dat zij ook onbewijsbaar is en het karakter draagt van een lasterlijke aantijging, welke deputaten-curatoren met verontwaardiging afwijzen. Aan de eerstkomende generale synode zal hiervan mededeling worden gedaan.
- en g. brieven van prof. dr H. J. Jager en prof. C. Veenhof; deze zullen in de volgende vergadering worden behandeld.

Art. 5 verzonden stukken

De secretaris, ds H. Veltman, doet mededeling van de door hem sinds de vorige vergadering verzonden brieven.

Art. 6 kort verslag

De assessor, ds F. de Vries, leest het Kort Verslag; de vergadering stelt het vast.

Art. 7 schorsing van de vergadering

Nadat ds J. ten Hove is voorgegaan in dankgebed sluit de president, ds D. van Dijk, de vergadering, die zal worden voortgezet op vrijdag 23 februari 1968.

Namens deputaten-curatoren,
F. de Vries, h.t. assessor.

VERANTWOORDING GIFTEN KERKWERK WALDENZEN ITALIË

Sinds mijn laatste verantwoording is weer 1½ maand verlopen en tot mijn genoegen mocht ik in die periode weer het een en ander op mijn giro voor bovengenoemd doel ontvangen. Het volgende kwam binnen: J.D. te L. 10,—; J.C.D.H. te B. 10,—; T.L. te V. 10,—; J.B. te V. 20,—; J.W.H. te V. 8,—; G.W. te Z. 10,—; NN te K. 1,10; L.B. te S. 10,—; J.L. te K. 2,50; K.v.d.G. te M. 25,—; totaal f 115,50; totaal inclusief vorige verantwoordingen f 10.872,76.

Aan allen, die iets stuurden, mijn zeer hartelijke dank.

Ik hoop, dat deze verantwoording voor anderen aanleiding zal zijn, ook een bedrag voor dit mooie doel te schenken. Mijn gironummer is 50440 (P. Groen, Rotterdam).

P. Groen

KERKNIEUWS

Beroepen: te Blija: ds. C. J. Breen te Katwijk aan Zee.

Aangenomen: naar Pernis: drs. E. Teunis te Monster.

Bedankt: voor Marum-Kornhorn: drs. E. Teunis te Monster; voor Enumatil: ds. H. H. van der Linden te Kaapstad (Zuid-Afrika);

Redactieleden:

Ds. H. AMELINK, Dr. J. BOSCH,
P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Drs.
J. G. VAN OORD, Dr. P. G. SMELIK,
Prof. C. VEENHOF, Ds. G. VISEE

Adres van de Redactie:

Ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Geref. Persvereniging „Opbouw”:

adres secretaris en penningmeester:
Van Lynden van Sandenburglaan 16,
Utrecht. Telef. 030-711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg,
Slotlaan 220, Zeist. Telef. 03404-12452

Abonnementsprijs

f 12.— per jaar (bij vooruitbetaling)
Zeist. Giro 233117.
Advertentieprijs 20 ct. per mm
Familieberichten 15 ct. per mm

voor Grootegast en Gerkesklooster-Stroobos:
ds. H. Mostert te Harderwijk.

Koog-Zaandijk. De kerkeraad van Koog-Zaandijk (praeses ds. C. van Venetië), besloot een gemeentevergadering bijeen te roepen om opening van zaken te geven, daar in de afgelopen maanden 10 belijdende en 10 doopleden zich aan het opzicht en tucht van de kerkeraad hebben onttrokken, en zich hebben gevoegd bij Zaandam (scriba D. Grasdijk). De kerk te Koog-Zaandijk telde ongeveer 98 leden.

Ds. S. Braaksma. Het vertrek van ds. S. Braaksma naar Brazilië, waar hij in opdracht van de kerk te Assen het zendingswerk hoopt ter hand te nemen, is vastgesteld op 24 april a.s., per boot vanaf Rotterdam. Ds. Braaksma vertrekt voor een periode van vier jaar.

De eerste weken van zijn verblijf in Brazilië zal ds. Braaksma doorbrengen in de Nederlandse kolonie Monte Alegre, waar hij naast zijn voorbereiding voor het zendingswerk tevens de kerk aldaar, die al geruime tijd vakant is, hulp kan bieden.

Ds. I. van Til. Naar Trouw bericht, heeft ds. I. van Til, die zich aan het opzicht en tucht van de kerkeraad te Haulerwijk onttrok, zich gevoegd bij de syn. Gereformeerde kerk ter plaatse.

ADRESSEN

Ds. A. Kooy te Emmen, tel. (05910) 22066.
Heerde: praeses: R. Dijkema, Zwolseweg 31, tel. (05782) 1805; scriba: E. W. Keddeman, Julianalaan 10, tel. (05782) 1317; diakonie: L. v. d. Veen, De Tippe 18, Epe. **Veendam:** scriba: T. Beijes, Galjootstraat 50, Veendam, tel. (05987) 4744. **Haarlem:** diakonie: N. L. Coté, Kleverparkweg 54 rood, Haarlem.

Voor Uw deelneming, mij en mijn kinderen betoond, bij het overlijden van onze lieve Vrouw, Moeder en Oma, betuig ik U, mede namens mijn kinderen, mijn hartelijke dank.

J. VISSCHER

Kampen, februari 1968.

Schoolstraat 12.

Verschenen:

**WAT IS
EEN CHRISTEN
NODIG
TE GELOVEN?**

Ds. F. F. Venema.

Een Gereformeerde Geloofsleer
287 blz. Linnen band f 10,90.

BOEKERIJ „DE LANTAARN”

Compagnieweg 50 — HILVERSUM — Telefoon 02150-50357

Voor vakantie te huur aangeboden

voor personen zonder kinderen,

BOERDERIJTJE OP DE VELUWE
uniek gelegen.

Prijs tot en met mei f 75,— per week,
maand juni f 100,— per week,
maanden juli en augustus f 125,— per week.
Nadien f 75,— per week.

L. VERHOEF

Van der Mondestraat 78 — UTRECHT — Telefoon 713323